

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

w dziedzinie

CHIRURGII STOMATOLOGICZNEJ

dla lekarzy dentystów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie epidemiologii lub zdrowia publicznego

AKTUALIZACJA 2018

Z upoważnienia Ministra Zdrowia
DYREKTOR
Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Jakub Berezowski

13 LIS. 2018

Warszawa 2014

*zgodnie z załącznikiem nr 6, pkt II „Wykaz specjalizacji lekarsko-dentystycznych”,
lp. 1, do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie specjalizacji
lekarzy i lekarzy dentystów (Dz. U. poz. 26)*

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. n. med. Mansur Rahnama – consultant krajowy w dziedzinie chirurgii stomatologicznej.
2. Prof. dr hab. Jan Zapala – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Prof. dr hab. Jerzy Sokalski – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Dr hab. Katarzyna Sporniak-Tutak – przedstawiciel konsultanta krajowego;
5. Dr hab. Małgorzata Zaleska – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego;
6. Dr hab. Danuta Samolczyk-Wanyura – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Chirurgii Czaszkowo-Szczękowo-Twarzowej, Chirurgii Stomatologicznej i Implantologii;
7. Lek. dent. Jolanta Smerkowska-Mokrzycka – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
8. Prof. dr hab. Andrzej Wojtowicz – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Chirurgii Jamy Ustnej i Chirurgii Szczękowo-Twarzowej, przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Cele ogólne

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie przez lekarza dentystę wiedzy i umiejętności praktycznych umożliwiających samodzielne rozpoznawanie chorób, leczenie specjalistyczne i realizowanie zadań rehabilitacyjnych według standardów obowiązujących we współczesnej chirurgii stomatologicznej.

Oczekuje się, że w dążeniu do tego celu lekarz dentysta w trakcie szkolenia specjalizacyjnego opanuje zakres wymaganej wiedzy nakreślonej niniejszym programem, nabędzie biegłości w wykonywaniu zabiegów chirurgicznych i stosowaniu procedur stomatologicznych oraz zdobędzie umiejętności posługiwania się współczesną metodologią.

2. Uzyskane kompetencje zawodowe

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczególnych kwalifikacji w dziedzinie chirurgii stomatologicznej umożliwiających zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- 1) rozpoznawanie oraz leczenie chirurgiczne i farmakologiczne chorób zębów, wyrostka zębodołowego, tkanek miękkich jamy ustnej, kości części twarzowej czaszki, stawów skroniowo-żuchwowych, chorób ślinianek i nerwów czaszkowych;
- 2) wykrywanie, rozpoznawanie i leczenie zmian potencjalnie złośliwych, nowotworów niezłośliwych i złośliwych;
- 3) diagnozowanie i leczenie następstw urazów zębów i kości części twarzowej czaszki;
- 4) udzielanie pierwszej pomocy w stanach zagrażających życiu;
- 5) posługiwanie się metodami diagnostycznymi stosowanymi w radiologii i diagnostyce obrazowej;
- 6) nadzorowanie i prowadzenie rehabilitacji chorych;
- 7) orzekanie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, czasowej niezdolności do pracy, uszczerbku na zdrowiu, wydawanie zaświadczeń lekarskich o stanie zdrowia pacjentom ubiegającym się o przyznanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego w razie choroby i jej następstw;
- 8) przygotowywanie opinii, zaświadczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych;
- 9) udzielanie konsultacji lekarskich w dziedzinie chirurgii stomatologicznej dla potrzeb innych specjalności;
- 10) promowanie zdrowia;
- 11) wykonywanie specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielanie świadczeń zdrowotnych w ramach indywidualnej lub grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie chirurgii stomatologicznej;

- 12) kierowanie kliniką, poradnią chirurgii stomatologicznej;
- 13) kierowanie specjalizacją w zakresie chirurgii stomatologicznej;
- 14) doskonalenie zawodowe innych pracowników medycznych;
- 15) kierowanie badaniami medycznymi w dziedzinie chirurgii stomatologicznej.

3. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz dentysta w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali kompetencje zawodowe, a w szczególności:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;
- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz zróżnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;
- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz-pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym.

II. WYMAGANA WIEDZA

Oczekuje się, że lekarz dentysta po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii stomatologicznej wykaże się przedstawioną poniżej wiedzą:

- 1) metody resuscytacji krążeniowo-oddechowej;
- 2) postępowanie w ostrej niewydolności krążeniowo-oddechowej ze szczególnym uwzględnieniem wstrząsu;
- 3) postępowanie w ostrej niedrożności górnych dróg oddechowych i krwawieniach z dróg oddechowych;
- 4) wskazania i sposoby wykonania tracheotomii;
- 5) sposoby rozpoznawania i postępowania w uszkodzeniach pourazowych narządu wzroku;
- 6) metody rozpoznawania ostrych chorób nosa, gardła i krtani;
- 7) zasady przygotowania chorego do leczenia chirurgicznego oraz opieki pooperacyjnej;
- 8) nowoczesna diagnostyka urazów części mózgowej i części twarzowej czaszki;
- 9) wskazania do leczenia zachowawczo-ortopedycznego, chirurgiczno-ortopedycznego i chirurgicznego złamań kości części twarzowej czaszki, w tym z wykorzystaniem osteosyntezy płytkowej;
- 10) uzupełnianie ubytków kości za pomocą przeszczepów lub wszczepów;
- 11) zasady rozpoznawania i leczenia zmian potencjalnie złośliwych jamy ustnej;
- 12) procedury rozpoznawania nowotworów jamy ustnej, szczęk i twarzy;
- 13) diagnostyka RTG, TK, RM, USG, PET, tomografii wolumetrycznej;
- 14) leczenie niezłośliwych nowotworów, w tym zębopochodnych oraz guzów nowotworopodobnych części twarzowej czaszki;
- 15) zasady rozpoznawania i leczenia stanów przednowotworowych jamy ustnej;
- 16) zespołowe leczenie nowotworów złośliwych jamy ustnej oraz części twarzowej czaszki;
- 17) sposoby rozpoznawania i planowania leczenia chirurgicznego wrodzonych i nabytych wad twarzowo-szczękowo-zgryzowych (leczenie wielospecjalistyczne – współpraca z ortodontą);

- 18) zasady rozpoznawania i leczenia chorób stawów skroniowo-żuchwowych;
- 19) sposoby rekonstrukcji i rehabilitacji po rozległych zabiegach ablacyjnych w jamie ustnej oraz części twarzowej czaszki;
- 20) etiopatogeneza, rozpoznawanie oraz metody chirurgicznego leczenia torbieli tkanek miękkich i kości, torbieli i przetok wrodzonych części twarzowej czaszki oraz szyi, w tym z wykorzystaniem metod inżynierii tkankowej;
- 21) metody stosowane w implantologii i sterowanej regeneracji kości i tkanek miękkich okolicy wyrostka zębodołowego szczęk;
- 22) zasady rozpoznawania i leczenia chorób gruczołów ślinowych;
- 23) zasady rozpoznawania i leczenia nieswoistych oraz swoistych stanów zapalnych tkanek miękkich i kości szczęk, w tym zapaleń zębopochodnych i niezębopochodnych;
- 24) farmakoterapia i antybiotykoterapia z uwzględnieniem farmakoekonomiki;
- 25) zastosowanie laserów w chirurgii stomatologicznej;
- 26) zastosowanie krioterapii w chirurgii stomatologicznej;
- 27) zastosowanie piezochirurgii w chirurgii stomatologicznej;
- 28) rozpoznawanie i leczenie chorób wybranych nerwów czaszkowych;
- 29) zasady profilaktyki oraz zwalczania zakażeń szpitalnych i racjonalna antybiotykoterapia.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

Oczekuje się, że po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii stomatologicznej lekarz wykaże się umiejętnościami:

- 1) postępowania w nagłym zatrzymaniu krążenia;
- 2) postępowania w ostrej niedrożności górnych dróg oddechowych;
- 3) postępowania we wstrząsie;
- 4) postępowania w ostrych pourazowych krwawieniach z górnych dróg oddechowych i jamy ustnej;
- 5) wykonania znieczuleń miejscowych (wewnątrz- i zewnątrzustnie);
- 6) rozpoznawania i leczenia powikłań związanych ze znieczuleniami;
- 7) leczenia chirurgicznego ropni wewnątrz- i zewnątrzustnych;
- 8) leczenia zachowawczo-ortopedycznego złamania kości części twarzowej czaszki;
- 9) chirurgicznego oraz zachowawczo-ortopedycznego leczenia złamań zębów;
- 10) diagnostyki onkologicznej jamy ustnej i warg (pobranie wycinka, punkcja cienkoigłowa, punkcja wiertarkowa);
- 11) diagnostyki i leczenia zmian potencjalnie złośliwych jamy ustnej i warg;
- 12) chirurgicznego leczenia nowotworów niezłośliwych, zębopochodnych i guzów nowotworopodobnych jamy ustnej oraz części twarzowej czaszki;
- 13) diagnostyki i leczenia dysfunkcji stawów skroniowo-żuchwowych;
- 14) leczenia chirurgicznego torbieli i tkanek miękkich kości szczękowych;
- 15) rekonstrukcji tkanek miękkich jamy ustnej za pomocą plastyki miejscowej, przeszczepów błony śluzowej lub skóry;
- 16) diagnostyki zębopochodnych chorób zatok szczękowych;
- 17) wykonywania zabiegów chirurgiczno-rekonstrukcyjnych w ramach przygotowania jamy ustnej do protezowania;
- 18) leczenia powikłań podczas usunięcia i po usunięciu zęba;
- 19) wykonywania zabiegów chirurgicznych ze wskazań ortodontycznych;
- 20) leczenia chirurgicznego zapaleń ozębnej i tkanek okołowierzchołkowych;
- 21) leczenia chirurgicznego chorób przyzębia;
- 22) chirurgicznego usuwania zębów;

- 23) leczenia chorób gruczołów ślinowych (torbiele, kamica);
- 24) rozpoznawania i planowania leczenia neuralgii nerwu trójdzielnego oraz innych zespołów bólowych twarzy;
- 25) leczenia implantologicznego;
- 26) sterowanej regeneracji tkanek;
- 27) zasad dystrakcji tkanek;
- 28) rozpoznawania rodzajów bólu, oceny klinicznej (w tym ilościowa i jakościowa) oraz nabędzie wiedzę na temat aktualnych zasad leczenia bólu wg WHO.

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A – Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarz dentysta uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna = 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne mogą być realizowane w formie e-learningowej.

1. Kurs wprowadzający: „Podstawy diagnostyki i leczenia w chirurgii stomatologicznej”

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie w problematykę, cele i obszar działania chirurgii stomatologicznej;
- 2) zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki szkolenia specjalisty w tej dziedzinie;
- 3) wprowadzenie do przedmiotów klinicznych objętych programem danego szkolenia specjalizacyjnego;
- 4) zapoznanie się z organizacją pracy w poradni chirurgii stomatologicznej, sposobem prowadzenia dokumentacji lekarskiej, zasadami przyjmowania pacjentów i wykonywania zabiegów;
- 5) podstawy farmakoekonomiki;
- 6) udzielanie pierwszej pomocy w stanach nagłych;
- 7) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy dentystów;
- 8) podstawy dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na rzetelnych i aktualnych publikacjach;
- 9) formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego lekarzy dentystów;
- 10) podstawy onkologii;
- 11) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy dentystów.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w pierwszym roku szkolenia.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

2. Kurs: „Onkologia jamy ustnej i części twarzowej czaszki”

Zakres wiedzy:

- 1) rozpoznawanie i leczenie zmian potencjalnie złośliwych, nowotworów niezłośliwych i złośliwych jamy ustnej i twarzowej części czaszki;
- 2) chirurgiczne i skojarzone leczenie nowotworów złośliwych;
- 3) diagnostyka i leczenie nowotworów zębopochodnych oraz guzów nowotworopodobnych jamy ustnej oraz szczęk.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

3. Kurs: „Rozpoznawanie i leczenie obrażeń części twarzowej czaszki”

Zakres wiedzy:

- 1) diagnostyka kliniczna, radiologiczna i obrazowa obrażeń części twarzowej czaszki;
- 2) udzielanie pierwszej pomocy pacjentom po urazie głowy;
- 3) zaopatrzenie chirurgiczne obrażeń tkanek miękkich i kości.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

4. Kurs: „Chirurgiczne przygotowanie jamy ustnej do leczenia protetycznego”

Zakres wiedzy:

- 1) zabiegi chirurgiczne na tkankach miękkich i wyrostku zębodołowym:
  - a) plastyka wyrostka zębodołowego,
  - b) podwyższanie wyrostka zębodołowego przez pogłębianie przedsionka,
  - c) zastosowanie tkanek autogennych i materiałów kościozastępczych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

5. Kurs: „Implantologia stomatologiczna”

Zakres wiedzy:

- 1) standardy, wskazania i przeciwwskazania do leczenia implantologicznego;
- 2) diagnostyka;
- 3) rodzaje wszczepów;
- 4) technika operacyjna.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

6. Kurs: „Diagnostyka i leczenie chorób stawów skroniowo-żuchwowych”

Zakres wiedzy:

- 1) ocena kliniczna i radiologiczna stawów żuchwowo-skroniowych;
- 2) diagnostyka chorób stawów (badanie kliniczne, radiologiczne, RM, TK, artroskopia, leczenie farmakologiczne i chirurgiczne).

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

7. Kurs: „Diagnostyka i leczenie stanów zapalnych części twarzowej czaszki”

Zakres wiedzy:

- 1) rozpoznanie i leczenie swoistych i nieswoistych zapaleń tkanek miękkich i kości części twarzowej czaszki;
- 2) powikłania miejscowe i ogólne;
- 3) zasady antybiotykoterapii.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

8. Kurs: „Ratownictwo medyczne”

Cel kursu:

Oczekuje się, że lekarz dentysta po ukończeniu kursu wykaże się znajomością zaawansowanych technik resuscytacji krążeniowo-oddechowej oraz ratunkowego leczenia urazów.

Zakres wiedzy:

Dzień I. Wprowadzenie do medycyny ratunkowej, mechanizmy powstawania bólu oraz metody kontroli bólu przewlekłego:

- 1) historia rozwoju medycyny ratunkowej;
- 2) założenia organizacyjne i zadania medycyny ratunkowej we współczesnych systemach ochrony zdrowia. Podstawy prawne w Polsce;
- 3) struktura, organizacja i funkcjonowanie szpitalnego oddziału ratunkowego;
- 4) epidemiologia nagłych zagrożeń zdrowia i życia;
- 5) monitorowanie funkcji życiowych i ocena kliniczna pacjenta w szpitalnym oddziale ratunkowym;
- 6) śródszpitalna segregacja medyczna – *trriage* śródszpitalny, dokumentacja medyczna, ruch chorych w SOR;
- 7) definicja i patomechanizm bólu przewlekłego;
- 8) klasyfikacja bólu;
- 9) ocena kliniczna chorego z bólem;
- 10) ocena nasilenia bólu (ilościowa) – skale bólowe;
- 11) charakterystyka bólu (ocena jakościowa) – kwestionariusze i inne narzędzia oceny jakościowej;
- 12) ocena skuteczności leczenia bólu przewlekłego;
- 13) ocena kliniczna chorego z bólem przewlekłym;
- 14) farmakoterapia bólu;
- 15) nefarmakologiczne metody kontroli bólu;
- 16) skutki niewłaściwej kontroli bólu.

Dzień II. Zaawansowana resuscytacja krążeniowo-oddechowa:

- 1) epidemiologia, klinika i diagnostyka nagłego zatrzymania krążenia;
- 2) podstawy zaawansowanej resuscytacji oddechowej u dorosłych: ratunkowa drożność dróg oddechowych, techniki prowadzenia oddechu zastępczego, monitorowanie jakości i skuteczności wentylacji zastępczej;

- 3) podstawy zaawansowanej resuscytacji krążenia u dorosłych: techniki bezprzyrządowego wspomaganie krążenia, technologie krążenia zastępczego, monitorowanie jakości i skuteczności krążenia zastępczego;
- 4) elektroterapia w nagłym zatrzymaniu krążenia i w stanach zagrażających NZK;
- 5) ratunkowe dostępy donaczyniowe;
- 6) farmakoterapia nagłego zatrzymania krążenia.

Dzień III. Zaawansowana resuscytacja krążeniowo-oddechowa (cd.):

- 1) epidemiologia i klinika nagłych zatrzymań krążenia u dzieci, odrębności anatomiczno-fizjologicznych wieku dziecięcego;
- 2) specyfika zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodków, niemowląt i dzieci: drożność dróg oddechowych, wentylacja zastępcza, wspomaganie krążenia, farmako- i płynoterapia;
- 3) współczesne zalecenia i algorytmy prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej: zespół resuscytacyjny – jego zadania i monitorowanie skuteczności;
- 4) resuscytacja krążeniowo-oddechowa w sytuacjach szczególnych: wstrząs anafilaktyczny, wstrząs kardiogeny, wstrząs septyczny, resuscytacja ciężarnych, podtopienie, hipotermia, porażenie prądem/piorunem, ostry zespół wieńcowy, udar mózgowy;
- 5) etyczne i prawne aspekty resuscytacji krążeniowo-mózgowej, DNR, stwierdzenie zgonu, śmierć mózgu;
- 6) wprowadzenie do intensywnej terapii poresuscytacyjnej: wentylacja zastępcza, protekcja centralnego układu nerwowego, hipotermia terapeutyczna, terapia nerkozastępcza, tlenoterapia hiperbaryczna.

Dzień IV. Ratunkowe leczenie urazów:

- 1) epidemiologia okołourazowych mnogich, ciężkich obrażeń ciała;
- 2) zadania ratownictwa medycznego i medycyny ratunkowej w postępowaniu okołourazowym: centra urazowe w Polsce – legislacja, finansowanie;
- 3) wstępna ocena poszkodowanych i postępowanie ratunkowe w mnogich obrażeniach okołourazowych w okresie przedszpitalnym: ocena kinetyki urazu, raport przedszpitalny, przekaz telemedyczny, transport chorego z obrażeniami okołourazowymi;
- 4) ocena wtórna pacjenta z mnogimi obrażeniami w szpitalnym oddziale ratunkowym: resuscytacja okołourazowa, *triage* śródszpitalny, diagnostyka przyłóżkowa, skale ciężkości urazów;
- 5) *Trauma team*: organizacja, zadania w leczeniu wstępnym obrażeń, ocena skuteczności;
- 6) krwotoki, okołourazowa resuscytacja płynowa;
- 7) wybrane procedury leczenia okołourazowego: drożność dróg oddechowych, torakotomia ratunkowa, drenaż opłucnowy, *damage control*.

Dzień V. Ratunkowe leczenie urazów (cd.):

- 1) specyfika urazów i postępowania okołourazowego u dzieci;
- 2) wybrane sytuacje leczenia okołourazowego: urazy u ciężarnych, obrażenia u osób w wieku podeszłym, urazy głowy i rdzenia kręgowego, urazy twarzoczaszki, urazy narządu wzroku, urazy klatki piersiowej, urazy kończyn, urazy jamy brzusznej i miednicy małej, urazy oparzeniowe, urazy postrzałowe;
- 3) zdarzenia masowe i katastrofy, *triage* przedszpitalny.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz sprawdzian testowy i sprawdzian praktyczny z wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzane przez kierownika kursu.

9. Kurs: „Zdrowie publiczne”

Część I: Zdrowie publiczne

Zakres wiedzy:

1. Wprowadzenie do zagadnień zdrowia publicznego:

- 1) ochrona zdrowia a zdrowie publiczne, geneza, przedmiot zdrowia publicznego jako dyscypliny naukowej i działalności praktycznej;
- 2) wielosektorowość i multidyscyplinarność ochrony zdrowia, prozdrowotna polityka publiczna w krajach wysokorozwiniętych;
- 3) aktualne problemy zdrowia publicznego w Polsce i UE.

2. Organizacja i ekonomika zdrowia:

- 1) systemy ochrony zdrowia na świecie – podstawowe modele organizacji i finansowania, transformacje systemów – ich przyczyny, kierunki i cele zmian;
- 2) zasady organizacji i finansowania systemu opieki zdrowotnej w Polsce;
- 3) instytucje zdrowia publicznego w Polsce: Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Krajowe Centrum Do Spraw AIDS, zadania własne samorządu terytorialnego oraz administracji centralnej: organizacja, zadania, instrumenty działania;
- 4) wspólnotowe i międzynarodowe regulacje prawne ochrony zdrowia;
- 5) podstawowe pojęcia ekonomii zdrowia: popyt i podaż świadczeń zdrowotnych; odmienności rynku świadczeń zdrowotnych od innych towarów i usług, asymetria informacji i pełnomocnictwo, koncepcje potrzeby zdrowotnej, równość i sprawiedliwość społeczna oraz efektywność jako kryterium optymalnej alokacji zasobów, koszty bezpośrednie i pośrednie choroby, koszty terapii i następstw choroby;
- 6) ocena technologii medycznych jako narzędzie podejmowania decyzji alokacji publicznych środków na opiekę zdrowotną;
- 7) zasady funkcjonowania systemu refundacji leków w Polsce: cele i narzędzia polityki lekowej państwa a regulacje wspólnotowe;
- 8) wskaźniki stanu zdrowia i funkcjonowania opieki zdrowotnej w krajach OECD.

3. Zdrowie ludności i jego ocena:

- 1) pojęcie zdrowia i choroby – przegląd wybranych koncepcji teoretycznych;
- 2) społeczne i ekonomiczne determinanty zdrowia;
- 3) podstawowe pojęcia epidemiologii, mierniki rozpowszechnienia zjawisk zdrowotnych w populacji;
- 4) epidemiologia jako narzędzie zdrowia publicznego: źródła informacji o sytuacji zdrowotnej oraz określanie potrzeb zdrowotnych ludności;
- 5) sytuacja zdrowotna Polski na tle Europy i świata;
- 6) procesy demograficzne a planowanie celów systemu ochrony zdrowia;
- 7) epidemiologia wybranych chorób zakaźnych: zakażenia wewnątrzszpitalne w Polsce i w Europie.

4. Promocja i profilaktyka zdrowotna:

- 1) podstawowe definicje: profilaktyka, promocja zdrowia, edukacja zdrowotna;
- 2) geneza, kierunki działania i strategie promocji zdrowia;

- 3) rola edukacji pacjenta w systemie opieki zdrowotnej;
- 4) zasady Evidence Based Public Health;
- 5) programy zdrowotne jako narzędzie profilaktyki i promocji zdrowia (Narodowy Program Zdrowia, Narodowy Program Zwalczania Chorób Nowotworowych, Narodowy Program Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym – POL-HEALTH, Narodowy Program Wyrównywania Dostępności do Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo Naczyniowego POLKARD, Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce, Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, przegląd programów samorządowych).

5. Bioetyka:

- 1) etyczne podstawy zdrowia publicznego: prawa człowieka a system opieki zdrowotnej, etyczne modele systemów opieki zdrowotnej, wolność indywidualna i jej granice w obszarze polityki zdrowotnej, solidaryzm społeczny, sprawiedliwość w dostępie do świadczeń zdrowotnych, równy dostęp do świadczeń zdrowotnych;
- 2) kluczowe wartości zdrowia publicznego: wartość zdrowia, wartość autonomii pacjenta, prywatność, zdrowie populacji, odpowiedzialność obywatela a odpowiedzialność władz publicznych za jego zdrowie;
- 3) wybrane dylematy etyczne zdrowia publicznego: równość dostępu do świadczeń a efektywność systemu opieki zdrowotnej, wysoka jakość świadczeń a efektywność systemu opieki zdrowotnej, wszechstronność a równość w dostępie do świadczeń, pluralizm światopoglądowy a działania władz publicznych w obszarze zdrowia publicznego, wyrównywanie nierówności zdrowotnych, refundacja kosztów leczenia i leków, finansowanie procedur o wysokiej kosztocłonności, finansowanie leczenia chorób rzadkich;
- 4) rola lekarza w zdrowiu publicznym: lekarskie standardy etyczne i ich związek ze zdrowiem publicznym, lekarz w promocji i profilaktyce zdrowotnej, konflikty interesów pracowników ochrony zdrowia;
- 5) zagadnienia zdrowia publicznego w wybranych regulacjach bioetycznych: regulacje etyczne samorządów zawodów medycznych, Europejska Konwencja Bioetyczna.

Czas trwania części I: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Część II: Orzecznictwo lekarskie

Zakres wiedzy:

- 1) system zabezpieczenia społecznego choroby i jej następstw w Polsce;
- 2) rodzaje świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz warunki ich nabywania;
- 3) ogólne zasady i tryb przyznawania świadczeń dla ubezpieczonych i ich rodzin;
- 4) rola i zadania lekarzy leczących w procesie ubiegania się przez pacjenta o przyznanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego;
- 5) rola orzecznictwa lekarskiego w zabezpieczeniu społecznym;
- 6) zasady i tryb orzekania lekarskiego o:
  - a) czasowej niezdolności do pracy,
  - b) potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej,
  - c) okolicznościach uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego lub przedłużonego okresu zasiłkowego,
  - d) celowości przekwalifikowania zawodowego,
  - e) prawie do renty socjalnej,
  - f) niezdolności do pracy zarobkowej i jej stopniach,
  - g) całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym,
  - h) inwalidztwie funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych,

- i) niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- j) okresie trwania: niezdolności do pracy, niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- k) niepełnosprawności dzieci i dorosłych,
- l) procentowym uszczerbku na zdrowiu;
- 7) opiniodawstwo sądowo-lekarskie;
- 8) Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF);
- 9) orzecznictwo lekarskie w ubezpieczeniach komercyjnych;
- 10) rola kompleksowej rehabilitacji w prewencji rentowej.

Czas trwania części II: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Czas trwania kursu ogółem – część I i część II: 8 dni (64 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzane przez kierownika kursu.

10. Kurs: „Prawo medyczne”

Cel kursu:

Oczekuje się, że lekarz dentysta po ukończeniu kursu wykaże się znajomością podstawowych przepisów prawa w zakresie wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentysty oraz odpowiedzialności.

Zakres wiedzy:

- 1) zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zasady wykonywania działalności leczniczej:
  - a) świadczenia zdrowotne,
  - b) podmioty lecznicze – rejestracja, zasady działania, szpitale kliniczne, nadzór,
  - c) działalność lecznicza lekarza, lekarza dentysty w formie praktyki zawodowej,
  - d) nadzór specjalistyczny i kontrole;
- 3) zasady wykonywania zawodu lekarza:
  - a) definicja zawodu lekarza,
  - b) prawo wykonywania zawodu,
  - c) uprawnienia i obowiązki zawodowe lekarza,
  - d) kwalifikacje zawodowe,
  - e) eksperyment medyczny,
  - f) zasady prowadzenia badań klinicznych,
  - g) dokumentacja medyczna,
  - h) prawa pacjenta a powinności lekarza (pojęcie świadomej zgody, prawo do odmowy udzielenia świadczenia),
  - i) stwierdzenie zgonu i ustalenie przyczyn zgonu;
- 4) zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego:
  - a) prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej i lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
  - b) organizacja udzielania i zakres świadczeń z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego,
  - c) dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń z tytułu ubezpieczenia;
- 5) zasady wypisywania recept na leki oraz zleceń na wyroby medyczne;
- 6) zasady działania samorządu lekarskiego:
  - a) zadania izb lekarskich,
  - b) prawa i obowiązki członków samorządu lekarskiego,
  - c) odpowiedzialność zawodowa lekarzy – postępowanie wyjaśniające przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej, postępowanie przed sądem lekarskim,

- 7) uregulowania szczególnie dotyczące postępowania lekarza w innych ustawach, w tym w szczególności:
  - a) sztucznej prokreacji,
  - b) przeszczepiania narządów i tkanek,
  - c) przerywania ciąży,
  - d) zabiegów estetycznych,
  - e) leczenia paliatywnego i stanów terminalnych,
  - f) chorób psychicznych,
  - g) niektórych chorób zakaźnych,
  - h) przeciwdziałania i leczenia uzależnień,
  - i) badań klinicznych;
- 8) odpowiedzialność prawna lekarza – karna, cywilna:
  - a) odpowiedzialność karna (nieudzielenie pomocy, działanie bez zgody, naruszenie tajemnicy lekarskiej),
  - b) odpowiedzialność cywilna (ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej).

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie kolokwium z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzane przez kierownika kursu.

11. Kurs: „Przetaczanie krwi i jej składników”

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) zasady organizacji służby krwi:
  - a) struktura organizacyjna służby krwi w Polsce,
  - b) podstawy prawne działania jednostek publicznej służby krwi, szpitalnych banków krwi, pracowni immunologii transfuzjologicznej,
  - c) organizacja krwiolecznictwa w podmiotach leczniczych, zasady współpracy z jednostkami publicznej służby krwi;
- 2) zadania szpitalnego banku krwi oraz gospodarka krwią w oddziale szpitalnym:
  - a) zasady działania szpitalnego banku krwi,
  - b) rola i zadania lekarza odpowiedzialnego za gospodarkę krwią,
  - c) rola i zadania komitetu transfuzjologicznego,
  - d) składanie zamówień na krew i jej składniki,
  - e) dokumentacja szpitalnego banku krwi,
  - f) dokumentacja krwiolecznictwa w oddziałach,
  - g) standardowe procedury operacyjne;
- 3) zasady pobierania krwi, oddzielania jej składników, badania i dystrybucji:
  - a) rodzaje składników krwi,
  - b) metody ich otrzymywania,
  - c) parametry kontroli jakości,
  - d) specjalistyczne składniki krwi: ubogoleukocytarne, napromieniowywane, inaktywowane,
  - e) warunki i sposób przechowywania oraz transportu krwi, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa;
- 4) racjonalne leczenie krwią i jej składnikami:
  - a) transfuzjologiczne aspekty leczenia niedokrwistości,
  - b) kliniczne wskazania do przetaczania koncentratów krwinek płytkowych,
  - c) kliniczne zastosowanie koncentratu granulocytarnego,
  - d) wskazania do stosowania osocza świeżo mrożonego i krioprecypitatu,

- e) wskazania do stosowania produktów krwiopochodnych: albumina, immunoglobuliny, koncentraty czynników krzepnięcia;
- 5) zabiegi lecznicze:
  - a) autotransfuzja,
  - b) hemodilucja,
  - c) upusty,
  - d) aferezy lecznicze;
- 6) immunologia transfuzjologiczna:
  - a) klinicznie ważne układy grupowe krwinek czerwonych,
  - b) pojęcie przeciwciał odpornościowych,
  - c) próba zgodności serologicznej,
  - d) dokumentacja wyników badań,
  - e) zakres badań pracowni immunologii transfuzjologicznej,
  - f) zasady trwałej dokumentacji badań grup krwi,
  - g) konflikt matczyno-płodowy,
  - h) układ HLA i HPA;
- 7) bezpieczeństwo krwi i jej składników:
  - a) metody zapobiegania przenoszeniu czynników chorobotwórczych drogą krwi i jej składników oraz produktów krwiopochodnych,
  - b) zasady bezpiecznego stosowania krwi i jej składników,
  - c) postępowanie przed przetoczeniem krwi,
  - d) sposób pobierania próbek do badań,
  - e) sposób kontroli krwi przeznaczonej do przetoczenia,
  - f) identyfikacja biorcy,
  - g) dokonywanie zabiegu przetoczenia,
  - h) obserwacja pacjenta w trakcie i po przetoczeniu,
  - i) dokumentacja związana z zabiegiem przetoczenia;
- 8) zdarzenia i reakcje niepożądane:
  - a) poważne niepożądane zdarzenia i reakcje,
  - b) rodzaje powikłań poprzetoczeniowych: niehemolityczne reakcje poprzetoczeniowe, hemolityczne reakcje poprzetoczeniowe,
  - c) sposób postępowania w przypadku wystąpienia powikłań,
  - d) sposób zgłaszania reakcji i zdarzeń niepożądanych oraz zdarzeń, które zostały wykryte przed przetoczeniem (ang. *near-miss events*).

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) podstawowe badania immunohematologiczne wykonywane przed przetoczeniem krwi:
  - a) oznaczanie grup krwi,
  - b) wykonywanie próby zgodności serologicznej,
  - c) dokumentacja badań;
- 2) wykonywanie zabiegu przetaczania krwi:
  - a) pobieranie próbek krwi do badań wykonywanych przed przetoczeniem,
  - b) postępowanie z pojemnikami zawierającymi krew i jej składniki,
  - c) identyfikacja biorcy i kontrola dokumentacji,
  - d) dokonywanie zabiegu przetoczenia,
  - e) obserwacja pacjenta w trakcie i po przetoczeniu;
- 3) postępowanie po przetoczeniu:
  - a) postępowanie z resztkami poprzetoczeniowymi,
  - b) pobieranie próbek do badań w przypadku wystąpienia powikłań poprzetoczeniowych,
  - c) zgłaszanie niepożądanych zdarzeń i reakcji.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu, przeprowadzanego przez kierownika kursu.

B – Staże kierunkowe

Lekarz dentysta jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania staży podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin 35 minut dziennie. Staż należy przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

1. Staż podstawowy w zakresie chirurgii stomatologicznej

Zakres wiedzy teoretycznej:

W czasie stażu lekarz dentysta powinien opanować wiedzę z chirurgii stomatologicznej zawartą w polecanych podręcznikach.

Zakres umiejętności praktycznych:

- 1) usuwanie zębów;
- 2) operacyjne usuwanie zębów;
- 3) wykonywanie plastyki w obrębie wyrostka zębodołowego;
- 4) wykonywanie zabiegów chirurgicznych w leczeniu zapaleń ozębnej;
- 5) nacinanie ropni zębopochodnych (zewnątrz- i wewnątrzustnie);
- 6) wyłuszczenie torbieli zębopochodnych;
- 7) zamykanie połączeń ustno-zatokowych;
- 8) ortopedyczne zaopatrzenie złamań kości szczęk;
- 9) usuwanie niezłośliwych guzów jamy ustnej;
- 10) leczenie kamicy przewodowej gruczołów ślinowych;
- 11) nastawianie zwichnięcia żuchwy;
- 12) leczenie powikłań podczas zabiegu chirurgicznego i po zabiegu chirurgicznym.

Liczba zabiegów, które lekarz dentysta ma obowiązek wykonać samodzielnie albo z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji w trakcie stażu w zakresie chirurgii stomatologicznej:

Lp.	Rodzaj zabiegu	Liczba zabiegów
1	usunięcie zęba mlecznego	20
2	usunięcie zęba stałego jednokorzeniowego	100
3	usunięcie zęba stałego wielokorzeniowego	100
4	chirurgiczne usunięcie zęba	50
5	chirurgiczne usunięcie zęba zatrzymanego	50
6	odslonięcie zęba zatrzymanego	5
7	resekcja wierzchołka korzenia zęba	20
8	plastyka wyrostka zębodołowego	10
9	radektomia, hemisekcja	5
10	reimplantacja pourazowa	3
11	nacięcie wewnątrzustne ropni zębopochodnych	50
12	nacięcie zewnątrzustne ropni zębopochodnych	5
13	wyłuszczenie torbieli zębopochodnej kości szczęk	20

14	pobranie materiału ze zmian patologicznych jamy ustnej do badania histopatologicznego (wycinek próbny)	20
15	plastyka połączenia ustno-zatokowego	10
16	zachowawczo-ortopedyczne zaopatrzenie urazów zębów	10
17	zachowawczo-ortopedyczne zaopatrzenie złamań kości szczęk	10
18	usunięcie kamienia z przewodu ślinianki podżuchwowej	2
19	usunięcie torbieli małych gruczołów ślinowych	5
20	usunięcie zmian rozrostowych	5
21	repozycja zwicnięcia żuchwy	1
22	usunięcie nowotworów niezłośliwych tkanek miękkich i kości	10
23	implantacja z użyciem dowolnego systemu implantologicznego	3
24	podniesienie dna zatoki szczękowej metodą zamkniętą	2
25	podniesienie dna zatoki szczękowej metodą otwartą	2
26	Augmentacja defektu kości wyrostka zębodołowego szczęki lub części zębodołowej żuchwy z zastosowaniem biomateriału i błony zaporowej	2
	Łącznie	520

Forma zaliczenia stażu (u kierownika specjalizacji):

- 1) kolokwia z zakresu poszczególnych działów chirurgii stomatologicznej oraz złożenie kolokwium końcowego;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów objętych programem stażu (zabieg chirurgiczny wybrany przez kierownika specjalizacji).

Czas trwania stażu: 119 tygodni (595 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii stomatologicznej.

2. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) sposoby i techniki operacji wykonywanych w oddziałach chirurgii szczękowo-twarzowej, przede wszystkim w operacyjnym leczeniu złamań kości części twarzowej czaszki, resekcji szczęki i żuchwy w przypadku leczenia nowotworów złośliwych, rekonstrukcji pooperacyjnych i nabytych ubytków tkanek (przeszczepy kości i tkanek miękkich – plastyki płatowe);
- 2) metody chirurgicznego leczenia wad zgryzu;
- 3) zasady leczenia ostrych i przewlekłych procesów zapalnych głowy i szyi oraz powikłań ogólnoustrojowych towarzyszących stanom zapalnym tego regionu.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek uczestniczyć (asystować jako pierwsza lub druga asysta) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów:

- 1) osteosynteza stabilna w złamaniach żuchwy;
- 2) zachowawcze i chirurgiczne leczenie złamań wyrostka kłykciowego;
- 3) chirurgiczne leczenie złamań szczęk;
- 4) chirurgiczne leczenie złamań jarzmowo-szczękowo-oczodołowych;
- 5) rekonstrukcja oczodołu z użyciem przeszczepów lub wszczepów;

- 6) chirurgiczne leczenie raka wargi dolnej z rekonstrukcją;
- 7) resekcja szczęki;
- 8) resekcja żuchwy;
- 9) limfadenektomia nadgnykowa;
- 10) usunięcie układu chłonnego szyi;
- 11) chirurgiczne leczenie morfologicznych wad szczękowo-twarzowo-zgryzowych (np. progenia, mikrogenia, laterogenia);
- 12) zabiegi rekonstrukcyjne zniekształceń poroższczępowych;
- 13) zabiegi rekonstrukcyjne rozległych ubytków tkanek miękkich i kości twarzy z użyciem płatów i przeszczepów;
- 14) chirurgiczne leczenie torbieli, przetok i wad rozwojowych szyi;
- 15) chirurgiczne leczenie chorób zatok szczękowych;
- 16) chirurgiczne leczenie procesów zapalnych rejonu głowy i szyi;
- 17) chirurgiczne leczenie chorób gruczołów ślinowych (torbiele, nowotwory, kamice).

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 20 tygodni (100 dni roboczych); staż ma mieć przebieg ciągły, ewentualnie odbywać się w etapach, jednak nie krótszych niż po 8 tygodni każdy.

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii szczękowo-twarzowej lub ww. stażu.

3. Staż kierunkowy w zakresie ortodoncji

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) diagnostyka i leczenie wad zgryzu;
- 2) zasady leczenia ortodontycznego zaburzeń twarzowo-szczękowo-zgryzowych z opracowaniem planu leczenia uwzględniającego leczenie ortodontyczne i chirurgiczne.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych procedur stomatologicznych:

- 1) pomiary cefalometryczne w celu ustalenia rozpoznania wady zgryzu i metod ich leczenia;
- 2) pobieranie wycisków i przygotowanie aparatu ortodontycznego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ortodoncji lub ww. stażu.

4. Staż kierunkowy w zakresie periodontologii

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) diagnostyka i leczenie chorób błony śluzowej jamy ustnej;
- 2) diagnostyka i leczenie chorób przyzębia;
- 3) zasady oraz metody unieruchamiania zębów w periodontopatiach;
- 4) zasady kwalifikacji do leczenia chorób przyzębia;
- 5) zasady sterowanej regeneracji tkanek w leczeniu chorób przyzębia, przeszczepy błony śluzowej.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów:

- 1) badanie w przypadku chorób błony śluzowej jamy ustnej (pobieranie materiału do badania bakteriologicznego, mykologicznego, wirusologicznego, cytologicznego histopatologicznego);
- 2) zabiegi wykonywane w leczeniu periodontopatii;
- 3) unieruchamianie rozchwianych zębów;
- 4) sterowana regeneracja tkanek.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie periodontologii lub ww. stażu.

5. Staż kierunkowy w zakresie protetyki stomatologicznej

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) diagnostyka i leczenie dysfunkcji układu stomatognatycznego;
- 2) podstawy planowania leczenia protetycznego;
- 3) protezy porosekcyjne, obturatory i epitezy twarzy.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek uczestniczyć (asystować) w stosowaniu niżej wymienionych procedur stomatologicznych:

- 1) pobieranie wycisków w trudnych pourazowych i pooperacyjnych przypadkach klinicznych;
- 2) planowanie, wykonanie i zastosowanie protez, obturatorów po resekcji szczęki i żuchwy;
- 3) planowanie i wykonywanie epitez twarzy;
- 4) leczenie protetyczne artropatii stawów skroniowo-żuchwowych i innych dysfunkcji narządu żucia.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie protetyki stomatologicznej lub ww. stażu.

6. Staż kierunkowy w zakresie stomatologii dziecięcej

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) możliwość zastosowania premedykacji psychologicznej i farmakologicznej u dzieci przed zabiegami stomatologicznymi;
- 2) opanowanie wiedzy z zakresu farmakologii leków stosowanych w profilaktyce przeciwpróchnicowej, wskazania i przeciwwskazania.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów stomatologicznych:

- 1) praktyczne stosowanie nowoczesnych metod profilaktyki próchnicy;
- 2) zabiegi zaopatrywania pourazowych zmian w zębach mlecznych i stałych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie stomatologii dziecięcej lub ww. stażu.

7. Staż kierunkowy w zakresie stomatologii zachowawczej z endodoncją

Zakres wiedzy teoretycznej:

Lekarz dentysta powinien opanować wiedzę pozwalającą na nowoczesne leczenie ubytków próchnicowych oraz zapoznać się z nowoczesnymi sposobami leczenia edodontycznego zębów jedno- i wielokorzeniowych.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek wykonywać samodzielnie lub z asystą lub pod nadzorem kierownika stażu niżej wymienione zabiegi stomatologiczne:

- 1) przyjmowanie pacjentów i samodzielne leczenie ubytków próchnicowych;
- 2) kwalifikacja i wypełnianie kanałów korzeniowych;
- 3) zaopatrywanie obrażeń pourazowych zębów.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie stomatologii zachowawczej z endodoncją lub ww. stażu.

8. Staż kierunkowy w zakresie radiologii stomatologicznej i szczękowo-twarzowej

Zakres wiedzy teoretycznej:

– zastosowanie radiologii i techniki obrazowej w diagnostyce patologii części twarzowej czaszki.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek:

- 1) wykonywać samodzielnie lub pod nadzorem kierownika stażu zdjęcia wewnątrzustne;
- 2) uczestniczyć (asystować) w procesie diagnostycznym z wykorzystaniem nowoczesnych metod techniki obrazowej;
- 3) interpretacji wyników badań.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia ww. stażu.

9. Staż kierunkowy w zakresie medycyny ratunkowej i anestezjologii

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) metody leczenia pacjentów w oddziałach intensywnej terapii;
- 2) leki stosowane w anestezjologii i intensywnej terapii.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych procedur:

- 1) zabiegi w nagłym zatrzymaniu krążenia, resuscytacja;
- 2) wykonywanie intubacji ustno-tchawiczej;
- 3) postępowanie we wstrząsie;
- 4) sprawowanie opieki pooperacyjnej.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia ww. stażu.

10. Staż kierunkowy w zakresie otorynolaryngologii

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) przyczyny i rodzaje chorób zatok szczękowych, zasady rozpoznawania i leczenia;
- 2) kliniczne objawy chorób górnych dróg oddechowych i ich przyczyny;
- 3) krwawienia z nosa – przyczyny i leczenie;
- 4) choroby węzłów chłonnych – metody ich różnicowania i rozpoznawania;
- 5) choroby gruczołów ślinowych.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta powinien uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów:

- 1) tracheotomia;
- 2) tamowanie krwotoków z nosa, wykonywanie tamponady przedniej i tylnej;
- 3) postępowanie w ostrej niedrożności górnych dróg oddechowych;
- 4) punkcja i operacja zatok szczękowych;
- 5) rozpoznawanie, różnicowanie i leczenie ropni okołomigdałkowych, przygardłowych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tydzień (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie otorynolaryngologii lub ww. stażu.

11. Staż kierunkowy w zakresie okulistyki

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) wpływ chorób zębopochodnych na narząd wzroku, metody rozpoznawania i leczenia (ogniska zakażenia w jamie ustnej i ich wpływ na choroby gałki ocznej);
- 2) pourazowe uszkodzenia układu wzrokowego w urazach części twarzowej czaszki.

Umiejętności praktyczne

W czasie stażu lekarz dentysta powinien uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów i stosowaniu procedur:

- 1) zaopatrzenie pourazowego uszkodzenia gałki ocznej, powiek, dróg łzowych;
- 2) badanie ostrości wzroku, pola widzenia, obuocznego widzenia i ich ocenie;
- 3) ćwiczenia ortoptyczne;
- 4) usuwanie ciał obcych z worka spojówkowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 2 tydzień (10 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie okulistyki lub ww. stażu.

12. Staż kierunkowy w zakresie onkologii klinicznej

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) podstawy i metody rozpoznawania wczesnych postaci nowotworów;
- 2) współczesne metody leczenia nowotworów złośliwych jamy ustnej i części twarzowej czaszki;
- 3) zasady wyboru metody leczenia i kwalifikowania chorych do radio- i chemioterapii;
- 4) ocena stopnia zaawansowania klinicznego TNM i stopnia złośliwości nowotworu;
- 5) nowotwory złośliwe skóry twarzy.

Zakres umiejętności praktycznych

W czasie stażu lekarz dentysta powinien uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów i badań klinicznych:

- 1) uczestniczenie w procesie rozpoznawania nowotworów;
- 2) pobieranie wycinków do badania histopatologicznego;
- 3) uczestniczenie w planowaniu leczenia onkologicznego;
- 4) uczestniczenie w badaniach kontrolnych pacjentów po operacjach onkologicznych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie onkologii klinicznej lub ww. stażu.

13. Staż kierunkowy w zakresie w chirurgii urazowej

Zakres wiedzy teoretycznej:

- 1) Rozpoznawanie i leczenie chirurgiczne złamań kości sklepienia oraz podstawy czaszki.
- 2) Rozpoznawanie i leczenie chirurgiczne krwiałków wewnątrzczaszkowych, wykonywanie trepanacji czaszki.
- 3) Ostry brzuch: rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie.
- 4) Rozpoznawanie, różnicowanie, leczenie krwotoku z przewodu pokarmowego.

Zakres umiejętności praktycznych:

W czasie stażu lekarz dentysta powinien uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów i stosowaniu procedur:

- 1) badanie chorych z urazami czaszki, klatki piersiowej i brzucha
- 2) usuwanie krwiałków wewnątrzczaszkowych
- 3) operacje z przyczyn nagłych w obrębie jamy brzusznej
- 4) postępowanie w złamaniach żeber, nakłuciu opłucnej, drenażu w urazach klatki piersiowej
- 5) zakładanie unieruchomienia w złamaniach kończyn (opatrunek gipsowy).

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych)

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii ogólnej lub ww. stażu.

14. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii plastycznej

Zakres wiedzy teoretycznej:

Możliwości zbiegów odtwórczych w obrębie twarzy po rozległych operacjach onkologicznych, oparzeniach oraz leczeniu wad czaszkowo-twarzowych.

Umiejętności praktyczne:

W czasie stażu lekarz dentysta ma obowiązek uczestniczyć (asystować) w wykonywaniu niżej wymienionych zabiegów:

- 1) zabiegi plastyczne w zakresie części twarzowej czaszki i szyi

Forma zaliczenia stażu kierunkowego (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z wiedzy teoretycznej objętej programem stażu,
- 2) zaliczenie sprawdzianu umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza dentystę zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu

Czas trwania stażu: 2 tygodnie (10 dni roboczych)

Miejsce stażu: jednostka, która uzyskała akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii plastycznej lub ww. stażu.

D – Pełnienie dyżurów medycznych

Lekarz dentysta pełni dyżury medyczne w wymiarze przeciętnie 10 godzin 5 minut na tydzień lub wykonuje pracę w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy, w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej, tj. w wymiarze przeciętnie 48 godzin na tydzień, w tym dyżur medyczny, w przyjętym okresie rozliczeniowym.

W trakcie każdego stażu lekarz pełni dyżury towarzyszące lub samodzielnie, po dopuszczeniu przez kierownika specjalizacji lub kierownika danego stażu.

Lekarz pełni dyżury w oddziale, w którym odbywa staż.

W przypadku pełnienia dyżuru medycznego objętego programem szkolenia specjalizacyjnego w wymiarze uniemożliwiającym skorzystanie przez lekarza z prawa do co najmniej 11 godzinnego dobowego nieprzerwanego odpoczynku, lekarzowi powinien być udzielony okres odpoczynku bezpośrednio po zakończeniu pełnienia dyżuru medycznego zgodnie z art. 97 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r., o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 160 z późn. zm.). Okres odpoczynku, o którym mowa powyżej nie powoduje wydłużenia szkolenia specjalizacyjnego.

E – Samokształcenie

Lekarz dentysta zobowiązany jest do ciągłego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w dziedzinie chirurgii stomatologicznej, a w szczególności korzystania z polecanych pozycji piśmiennictwa, uczestniczenia w posiedzeniach edukacyjnych towarzystw naukowych, napisania publikacji i udziału w innych formach samokształcenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz dentysta powinien korzystać z aktualnych podręczników i z czasopism naukowych z zakresu chirurgii stomatologicznej, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.

2. Udział w działalności edukacyjnej towarzystw naukowych

Lekarz dentysta powinien aktywnie uczestniczyć w:

- 1) sesjach naukowo-szkoleniowych towarzystwa naukowego;
- 2) w krajowych zjazdach i kongresach chirurgii stomatologicznej, szczękowo-twarzowej i implantologii;

Zaleca się również, aby lekarz dentysta uczestniczył w krajowych kongresach dotyczących specjalności pokrewnych.

3. Przygotowanie publikacji

Lekarz dentysta zobowiązany jest do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz dentysta jest autorem lub współautorem, lub pracy poglądowej – na temat objęty programem specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownikiem specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skraca czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie nie wykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJETNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz dentysta jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie kursu specjalizacyjnego z zakresu wiedzy objętej programem kursu – u kierownika kursu;
- 2) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej programem stażu – u kierownika stażu/specjalizacji.

2. Kolokwia cząstkowe

Lekarz dentysta zalicza u kierownika specjalizacji niżej wymienione kolokwia oraz kolokwium końcowe:

- 1) znieczulenia – leki znieczulenia miejscowego, powikłania po znieczuleniu;
- 2) urazy zębów, kości szczęk i zuchwy;
- 3) torbiele, nowotwory i guzy nowotworopodobne kości szczękowych;
- 4) choroby i zespoły bólowe nerwów czaszkowych ze szczególnym uwzględnieniem trójdzielnego i twarzowego (neuralgia n. V i porażenie n. VII);
- 5) ogólnoustrojowe powikłania stanów zapalnych jamy ustnej i szczęk;
- 6) kolokwium końcowe.

3. Bieżąca ocena oraz sprawdziany umiejętności praktycznych

Bieżącej oceny nabywanych przez lekarza dentystę umiejętności praktycznych dokonuje kierownik specjalizacji lub kierownik stażu, w czasie poszczególnych staży. Lekarz dentysta

jest zobowiązany do zaliczenia po każdym stażu sprawdzianu umiejętności praktycznych, tj. wykonanych przez lekarza dentystę samodzielnie lub jako pierwsza asysta zabiegów i procedur medycznych objętych programem stażu, co zostaje odnotowane w karcie szkolenia specjalizacyjnego w formie potwierdzenia zaliczenia stażu.

4. Ocena przygotowanych publikacji

Kierownik specjalizacji ocenia przygotowane przez lekarza opracowania teoretyczne objęte programem specjalizacji: pracę naukową lub pogładową.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii stomatologicznej dla lekarzy dentystów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie epidemiologii lub zdrowia publicznego wynosi 4 lata.

Lp.	Przebieg szkolenia	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1	Staż podstawowy w zakresie chirurgii stomatologicznej	119	595
2	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii szczękowo-twarzowej	20	100
3	Staż kierunkowy w zakresie ortodoncji	2	10
4	Staż kierunkowy w zakresie periodontologii	2	10
5	Staż kierunkowy w zakresie protetyki stomatologicznej	2	10
6	Staż kierunkowy w zakresie stomatologii dziecięcej	2	10
7	Staż kierunkowy w zakresie stomatologii zachowawczej z endodoncją	2	10
8	Staż kierunkowy w zakresie radiologii stomatologicznej i szczękowo-twarzowej	2	10
9	Staż kierunkowy w zakresie medycyny ratunkowej i anestezjologii	2	10
10	Staż kierunkowy w zakresie otorynolaryngologii	4	20
11	Staż kierunkowy w zakresie okulistyki	2	10
12	Staż kierunkowy w zakresie onkologii klinicznej	4	20
13	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii urazowej	2	10
14	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii plastycznej	2	10
15	Kursy specjalizacyjne	10 tyg. i 3 dni	53
16	Urlopy wypoczynkowe	20 tyg. i 4 dni	104
17	Dni ustawowo wolne od pracy	10 tyg. i 2 dni	52
18	Samokształcenie	1 dzień	1
	Łącznie	209 tyg.	1045

	Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza	4 tyg. i 4 dni	24
--	--	----------------	----

VII. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie chirurgii stomatologicznej kończy się Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań testowych wielokrotnego wyboru z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania ustne problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie chirurgii stomatologicznej dla lekarzy dentystów posiadających specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie epidemiologii lub zdrowia publicznego

STANDARDY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu specjalizacji w dziedzinie chirurgii stomatologicznej

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:*
  - posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału chirurgii stomatologicznej lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, udzielającej specjalistycznych świadczeń zdrowotnych z zakresu chirurgii stomatologicznej.
2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
  - posiadanie odpowiedniego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.
3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
  - posiadanie komisji lub powołanie osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.
4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
  - a) okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne,
  - b) weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji, dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.
5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
  - posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić funkcję kierownika specjalizacji lub kierownika stażu kierunkowego określonych w programie specjalizacji.
6. *W zakresie zapewnienia sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji programu specjalizacji:*
  - a) posiadanie sprzętu i materiałów do wykonania badań oraz dostępu do badań ważnych w diagnostyce w zakresie chirurgii stomatologicznej,

- b) posiadanie sprzętu (np. unity stomatologiczne, komputerowa baza danych służąca do prowadzenia dokumentacji i wspomaganie działalności leczniczej) oraz instrumentarium do realizowania zabiegów chirurgicznych na wyrostkach zębodołowych kości szczękowych oraz jamy ustnej, jak również aparaturę medyczną niezbędną do realizacji zadań określonych programem specjalizacji (np. RTG),
  - c) zapewnienie współpracy z podmiotami w celu umożliwienia zrealizowania koniecznych procedur (np. badań histopatologicznych i bakteriologicznych, TK, RM itp.).
7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
- a) prowadzenie działalności polegającej na udzielaniu pełnoprofilowych świadczeń medycznych w dziedzinie chirurgii stomatologicznej,
  - b) udzielanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym wykonywanie zabiegów i procedur odpowiedniego rodzaju, w zakresie i liczbie umożliwiającej wszystkim lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne, w danej jednostce, realizację programu specjalizacji, w tym wykonanie zabiegów i procedur medycznych określonych w programie specjalizacji, z uwzględnieniem staży kierunkowych.
8. *W zakresie zapewnienia lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne pełnienia dyżurów medycznych:*
- zapewnienie pełnienia dyżurów medycznych w wymiarze określonym w programie specjalizacji lub wykonywania pracy w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej.